

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 30 (1025) 27 ЛІПЕНЯ 2011 г.

Беларусы не забываюць пра Грунвальд

17 ліпеня ў Ваўкавыску ў межах Дзён горада прайшло ўрачыстае адкрыццё помніка ў гонар Грунвальда.

У 2008 годзе 44 жыхары Ваўкавыска зварнуліся да гарадскіх уладаў з прапановай адзначыць памяць мужнасці нашых землякоў адкрыццём мемарыяльнай стэлы. На жаль, гэтая мерапрыемства спазнілася амаль на год, таму што некалькі раз перарабляўся праект мемарыяльнага знака для таго, каб канчатковы варыянт эсіза быў зацверджаны Гарадзенскай абласной мастацка-экспертнай радай. Гэта адзначыў у сваёй прадмове і старшыня Ваўкавыскага райвыканкама Дз. Голец.

На адкрыццё сабралася шмат людзей, гэта і прадстаўнікі выкананічных уладаў, дэлегаты ад буйных арганізацый і прадпрыемстваў горада, шматлікія гості, сябры Грамадскага аб'яднання «Беларускае добрахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры» і простыя грамадзяне. Пасля афіцыйнага адкрыцця да помніка былі ўскладзены кветкі і вянкі.

Паводле Яны Запольской.

У Магілёве з'явілася вуліца Грунвальдская

У новым мікрараёне Магілёва з'явіліся новыя вуліцы — Грунвальдская, Льва Сапегі, Мікалая Гартынскага і Цішкі Гартнага. Гэтыя вуліцы атрымалі свае назвы па прапановах грамадскіх арганізацый горада. Адпаведнае раашэнне 14 ліпеня прынятае на сесіі гарадскога Савета дэпутатаў.

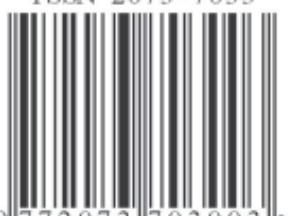
Наші кар.

“Грунвальдскі фест” у Менску

150 наведальнікаў сабраў “Грунвальдскі фест” 15 ліпеня ў парку Чалюскінцаў у Менску. Фест, прысвечаны бітве аб'яднаных войскавіяў Вялікага Княства Літоўскага і Польскай Кароны з крыжакамі Тэўтонскага ордэна пад Грунвальдам у 1410 годзе, праводзіцца трэці год запар, але ўпершыню прайшоў на адкрытым паветры.

Сустрэць гасцей музычна-гістарычнага свята пададзіліся беларускія групы “Рокаш”, “Bip”, “Кашлаты вон”, “План”, а таксама Unia, Rosy i Testamentum Terraе.

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

Госці свята мелі магчы-
масць убачыць рыцарскую бай,
паўдзельнічаць у конкурсах, а

Наші кар.

100 гадоў з дня нараджэння Анатоля Астрэйкі)

АСТРЭЙКА Анатоль

[Акім Пятровіч; 11 (24).7. 1911, в. Пясочнае Капыльскага р-на — 23.8.1978], беларускі сав. паэт. Скончыў курсы пры Менскім пед. тэхнікуме (1930), вучыўся ў Менскім пед. ін-це (1932—34). Працаў у рэдакцыях рэсп. і абл. газет. Друкаўся з 1928. Першы зб. «Слава жыццю» (1940). У час Айч. вайны адказны сакратар сатыр. газеты-плаката «Раздавім фашисткую гадзіну». У 1942 і 1943 па заданні БШПР быў у варожым тыле. У 1943 друкарня падп. слуцкай газ. «Народны місцівец» надрукавала яго зб. вершаў «Слуцкі пояс» (перавыд. 1964). Пасля вайны выйшлі зб-кі «Крамлёўскія зоры» (1945), «Добры дзень» (1948) і «Зямля мая» (1952), «Песня дружбы» (1956), «Сэрца наасцеж» (1965), «Цвіціце, верасы» (1975), «Ураджай цяпля» (1978) і інш. Творам

пазна ўласцівы задушэўнасць і спавядальная адкрытасць, цесная сувязь з фальклорам, напеўнасць. Папулярныя песні на слова А. «Ой бацька мой, Нёман», «Песня пра Заслонава», «Шоўкавыя травы», «Песня мінаеўцаў». Аўтар твораў для дзяцей («Прыгоды дзеда Міхеда», 1956, дап. выд. 1959). Переялаў на бел. мову вершы А. Пушкіна «Да мора» і «Вакхічная песня», «Севастопальскія апавяданні» Л. Талстога (1937), раман «Праданыя гады» Ю. Балтушыса (1961, з О. Глаўцкене), асобныя вершы У. Маякоўскага, А. Пракоф'ева, А. Твардоўскага, М. Рыль-

скага, У. Сасюры, П. Тычыны, літ., мадл., узб. і інш. паэтаў. Вершы А. перакл. на рус., укр. і інш. мовы. Імя пазна прысвоена Капыльскай цэнтру. Раённай бібліятэцы.

У Гарадку на Падлессі прайшоў XXII фестываль “Басовішча”

У Гарадку на Беласточчыне закончыўся ХХII Фестываль музыки Маладой Беларусі «Басовішча 2011», які з 1990 года ладзіць Беларуское аўяднанне студэнтаў у Польшчы. Фестываль праходзіў з 22 па 24 ліпеня.

Удзельнікі і слухачы адзначаюць, што прыязджаюты на фестываль Басовішча, яны накіроўваюцца на намётавае поле, бо там атмасфера, якая прыцягвае ды заахвочавае завязвана новыя знаёмствы.

Жыхар Гарадку Юры Сульжык, які таксама быў арганізаторам фестывалю ў мінулым, сказаў, што «Басовішча» стала для яго пакалення свежым подыхам, форумам, на якім гучала беларуская музика нароўні з той, якую па радыё

можна было пачуць з Захаду.

На 22-ім фестывалі ў якасці вядоўцы дэбютаваў музыка Андруш Такінданг, больш вядомы як лідар гурту «Рэха» і аўтар перадачы на тэлеканале ОНТ. На «Басовішча» ён прыехаў з гуртом «Га-

ротніца». «Басовішча — гэта з'ява ў беларускай культуре, якую чакаюць беларус-кія музыкі», - гаворыць Андруш Такінданг.

З кожным годам конкурс напаўнені новымі гуртамі. У гэтым годзе свае заяўкі падалі 26 гуртоў — развіваеща культура.

Сёлета конкурсную праграму распачаў гурт «Амарока». У першы дзень выступілі Yellow Brick Road, Akute, Zero-85, R.U.T.A, B.N, Exist M.

У другі дзень асноўная барацьба разгарнулася паміж «Гаротніцай» і «Yellow Power». Галоўную ўзнагароду XXII Фестывалю музыки Маладой Беларусі «Басовішча 2011» атрымаў гурт «Yellow Power».

Паводле СМІ.

Чытаем беларускую книгу

Адзін з самых значных скарбаў чалавека – родная мова. Мова – душа народа, аснова яго культуры, векавая памяць многіх пакаленняў. Жыве мова – живе народ, жыве памяць продкаў. Ці доўга пражыве дрэва, калі ў яго абсякуць карані? Якім стане чалавек, калі ў яго забяруць родную мову? У 2009 годзе ЮНЭСКА абвясціла беларускую мову сярод знікаючых моў. А між тым яшчэ наш славуты Францішак Скарына пакінуў нам запавет: “Усякое слова, Богам натхнёнае, карысна! Яно вучыць, выпраўляе нас і карае!” І сёння наш абавязак – шанаваць родную мову і традыцыі нашага народа.

Важнейшай кропкай спасціжэння мовы з’яўляецца родная літаратура. Таму рэспубліканская акцыя “Чытаем па-беларуску”, распачатая часопісамі “Бярозка” і “Бібліятэка прапануе”, якая крочыць зараз па бібліятэках і адкукацьных установах краіны, мае вялікую актуальнасць.

Бібліятэкі Лідчыны дадзяліцца да гэтага праекта і прымаюць актыўны ўдзел у абласной акцыі “Чытаем беларускую книгу”.

Каб вызначыць, якое месца займае сёння беларуская книга ў жыцці нашых падлёткаў, аддзел бібліятэчнага маркетынгу цэнтральнай бібліятэкі правёў анкетаванне “Чытаем беларускую книгу”. На 17 пытанняў анкеты адказалі 200 вучняў 5–10 класаў, чытаючоў дзіцячых, гарадскіх і сельскіх бібліятэк: 36 хлопчыкаў і 164 дзяўчынкі.

Вынікі апытання сведчаць пра даволі высокую чытацкую актыўнасць. Чытанне займае першае месца з сямі, прапанаваных у анкете, заняткаў у вольны час. Так, у вольны час, ад вучобы час, падлёткі лю-

бяць: чытаць кнігі – (67%), глядзець тэлевізор, відэафільмы – (60%), бавіць час за камп’ютарам – (48%), гуляць з сябрамі на дварэ – (47%), слухаць музыку – (38%), займацца ў розных гуртках, секцыях – (25%), іншое – (6%).

Галоўнай мэтай апытання было вызначэнне адносін да беларускамоўнай літаратуры. 60% апытаных згодны чытаць кнігі на беларускай і рускай мове. На пытанне “Як часта ты звяртаешся да беларускай літаратуры?” 29% рэспандэнтаў адказалі, што часта, 70% – рэдка. На вялікі жаль, даводзіцца канстатаваць, што мастацкая кніга на роднай мове не карыстаецца ў чытачоў-дзяцей вялікай папулярнасцю. 80% апытаных бяруць у бібліятэках беларускія творы, прадугледжаныя школьнай праграмай. І толькі 20% апытаных адказалі, што ім праста падаюцца творы беларускіх аўтараў, але толькі 5% згодны іх чытаць на беларускай мове.

Супрацоўнікі наших бібліятэк добра разумеюць, што вялікая роля ў заахвачванні дзяцей да чытання кніг на роднай мове належыць бібліятэкам і прыкладаюць шмат намаганняў для стварэння спрыяльнай глебы беларускамоўнага асяроддзя і папулярызацыі беларускамоўных твораў. Фонды беларускай літаратуры, па магчымасці поўна, раскрыты для чытачоў на кніжных выставах і паліцах: “Чытаем беларускую книгу” (ЦРБ), “Сэрцам роднага слова кранісі” (Ганчарская с/б, Беліцкая с/б), “Зямлі маёй роднае слова” (Дзітвянская с/б), “Беларускі пісьменнікі – дзеяці” (Гудская с/б, Тарноўская с/б). У гарадской бібліятэцы-філіяле №3 аформлена кніжная выставка “Чытаем па-беларуску” з раздзеламі: “Мастацкі

летапіс ХХ стагоддзя”, “Паэзіі чароўныя радкі”, “Казка беларускія”, “Староначкі з моўнай скарбоначкі”, “Караагод беларускіх часопісаў”. Цікавыя назоўнікі і яркія фарбы вокладак заўспышаюць чытача затрымліваць, а штосьці ўзяць з сабою.

Дварышчанская сельская бібліятэка для вучняў пятых класаў правяла конкурс знаўцаў беларускай мовы “Мілагучная, звонкая, родная мова” і конкурс чытальнікаў вершаў беларускіх паэтаў “Струменіца паэтычныя ручакі”. На гадзіну беларусазнаўства “Мову родную, край свой любіце” запрасіла вучняў чацвёртага класа СШ №13 гарадской бібліятэка-філіяла №3.

Гэты год багаты на юбілеі вядомых беларускіх літаратаў: 90 гадоў з дня нараджэння Івана Шамякіна, 80 гадоў з дня нараджэння Ніла Гілевіча, 115 гадоў з дня нараджэння Кандрата Крапівы, 100 гадоў з дня нараджэння Васіля Віткі, Анатоля Астрэйкі, 120 гадоў з дня нараджэння Максіма Багдановіча і інш.

Наши бібліятэкі рыхтуюць літаратурныя гадзіны і падарожжи, хвілінкі пазіці і літаратурна – музичныя вечары, а таксама завочныя мультымедыйныя сустэрэчы з беларускімі аўтарамі.

З нецярпілівасцю чакаем чытачу ў нашых бібліятэках і на нашых мерапремствах.

Спадзяймам, што пра вядзенне акцыі “Чытаем па-беларуску” дапаможа далучыць да беларускай кнігі значную колькасць наших чытачоў, а нашым дзецям і младзі будзе неабыякавы лёс наўчанай кнігі.

Ганна Бутучак,
метадыст аддзела
бібліятэчнага
маркетынгу Лідскай ЦРБ.

Кніга Эдгара По ўпершыню выйшла па-беларуску — выдатныя пераклады

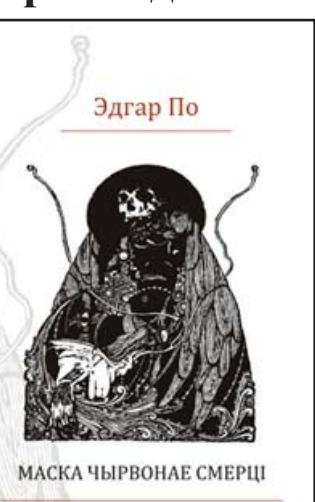
Зборнік «Маска Чырвонае Смерці» склалі проза, пээзія і эсэістыка пісьменніка.

Том Эдгара По — чарговы ў серыі Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка» і першы — у выдаўцкай серыі часопіса «ПрайдзіСвет». Чаму началі менавіта з гэтага амерыканца? Пра выданне расказываюць яго рэдактары і перакладчыкі По Ганна Янкута і Кацярына Маціеўская.

Кацярына: “Кніга на самрэч рыхтавалася даўно. Укладальнік Андрэй Хадановіч пачаў шукаць перакладчыкаў і матэрыйял яшчэ трох гадоў таму, калі том выйшоў у стогодовы юбілей По (2009). Але якасць запатрабавала больш часу, пра што, думаю, ніхто не шкадуе. За гэты час былі перакладзеныя вельмі значныя для По тэксты, паўстаў часопіс перакладнай літаратуры «ПрайдзіСвет», з’явілася ідэя перакладнай серыі. Так што спалучылі прыемнае з карысным.”

Ганна: “У нашай сітуацыі Эдгар По — аўтар вельмі

зручны. Зборнік «Маска Чырвонае Смерці» складаецца з самых розных апавяданняў, вершаў, эсэ. Многія перакладчыкі, якім прапаноўвалася ўзяць уздел у працы, лёгка маглі знайсці штосьці на свой густ. Хочаш — сменшаць апавяданне, хочаш — страшнае, хочаш — рамантычная паэма, хочаш — лёгкі альбомны верш. Дзякуючы такой разнастайнасці ўдалося залучыць многіх перакладчыкаў. Апроч гэтага, паасобныя творы По ўжо перакладаліся Сяргеем Шунам, Уладзімірам Шчасным, Юрасём Бушляковым, Алегам Мінкіным, Андрэем Хадановічам. Так і атрымаўся зборнік выбранага. Класіка ў нашым выпадку — варыянт быстропрыгрышны. Усе ведаюць, хто такі Эдгар По і чаму любы адкуваны чалавек мусіць яго чытаць.

Маска Чырвонае Смерці / Эдгар По; Выбранныя навэлы, вершы, эсэ / Пераклад з англійскай. — Мінск: Кніга-збор, 2011. — 472 с. — (Бібліятэка Саюза беларускіх пісьменнікаў «Кнігарня пісьменніка»; Бібліятэка часопіса «ПрайдзіСвет» «PostScriptum»).

«ЧАРКА І СКВАРКА» ДЫ ІНШАЕ

Нягледзячы на неспрыяльныя ўмовы для развіцця і функцыянавання беларускай мовы, як як лексічны, так і фразеалагічны склад увесе час папяняеца. Пададзім нядаўна выяўлены ў друку выразы, якіх, зразумела, ніяма ў «Слоўніку фразеалагізмаў» (2008) і ў іншых даведніках.

Адзін з тых шырокажыўальных апошніх часам выразаў — **чарка і скварка**. Гэты размоўны назоўнікавы фразеалагізм — двухзначны. Яго першае значэнне — ‘*выпірука з закускай*’: «Паглядзіш на такі народ: нічога яму не трэба, абы толькі чарка і скварка» (C. Астравец); «Вы ўжо вызначыліся, за каго будзеце галасаваць, а ёсьць людзі, якім ўсё роўна: абы чарка і скварка» (Л. Лунёва); «Многім беларусам патрэбны толькі чарка і скварка, астатніе — «мая хата з kraju» (B. Жыгулоў).

Другое значэнне — ‘*задавальненне мінімальных матэрыяльных патрэб*’: «Няўжо ідэалогія чаркі і скваркі больш не працуе? Не можа быць!» (I. Драко); «Філасофія «каўбасы», «чаркі і скваркі», як ні горка, бярэ верх над духоўнасцю» (A. Дзмідовіч); «Па крайнія меры я ніколі не кіну ў адрас рабочых славутую «чарку і скварку» (C. Букчын).

Першае значэнне гэтага рыфмаванага выразу паводле яго ўзікнення — матываванае і вобразнае. Пачатковы кампанент выразу — словаўтаральны, судносны з другім слоўнікам значэннем ‘*выпірука*’. Другі (назоўнікавы) кампанент, звязаны з першым унутранай рыфмай, сэнсава (пад уздзейнінем першага кампанента) сімвалізуе няслоўнікаве значэнне ‘*закуска*’. Тут, як і ў шэрагу іншых рыфмаваных фразеалагізмаў (тыпу: *лахі пад пахі, гады ў рабы, і смех і грэх, следам за дзедам, кату па пяту, шапку ў ахапку*), фармальна пераважае надлагічным, семантычным. Другі кампанент падагнаны пад гукавую сіметрию фразеалагізма. Але ўсё роўна значэнне выразу ўсведамляеца як вобразнае і матываванае.

Другое ж значэнне развілося ў фразеалагізме на-

нове першага як больш адцягненае, абстрактнае.

Нядаўна ўзніклы размоўны прыметнікавы фразеалагізм **белы і пушысты** мае значэнне ‘*бязвінны, добры, з чыстымі намерамі і матывамі*’: «Васіль Сёмуха згадвае, што цэнзары, праглядаючы твор, алоўкам нешта пазначалі, а потым выклікалі рэдактараў і прымушалі іх кресліць-крамсьць тэкст сваёй рукой. Проста, каб застасцца «белым і пушыстымі» (K. Казакова); «Там усё як у аўтарытарнай дзяржаве. Па ўласнай волі яна белай і пушыстай не стане» (Я. Раманчук).

Функцыянальна не замацаваны назоўнікавы фразеалагізм **гонар мундзіра** абазначае ‘*прафесійная рэпутацыя*’: «Калі вучні і бацькі пачалі біць у званы, то раённае народства рашыла прафесіяльную схадку, а справу замяць. Ну як жа — «гонар мундзіра»...» (Г. Чыгір); «Трэба ж яго пакараць, растапця, бо зганбіў гонар мундзіра» (A. Класкоўскі).

Функцыянальна не замацаваны назоўнікавы фразеалагізм **двайныя стандарты** мае значэнне ‘*неаб’ектыўны, супярэчлівы і кан’юнктурны падыход да решэння якога-небудзь пытання*’: «Бацькі хочуць, каб іх дзеці спасціглі нормы маралі, высакародства, а не бачылі двурушніцтва, падман і двайныя стандарты» (Г. Чыгір); «Гляньце ў листэрку, яно не крэвое, яго скрыўляюць двайныя стандарты» (C. Давідовіч); «Пухавіцкі выпадак наглядна дэмантструе двайныя стандарты, якіх прытрымліваюцца ўлады» (B. Ліунеў).

Функцыянальна не замацаваны прыслоўны фразеалагізм **з дакладнасцю наадварот** абазначае ‘*зусім супрацьлеглым чынам*’: «Там асноўныя клопаты кладуцца на кангрэс, прымысловыя колы, судовую сістэму. У нас усё з дакладнасцю наадварот» (B. Дацкевіч); «— Як прыняла мяне Афрыка? — перапытвае Ніна. — Верагодна, гэтак жа, як прымае ангольца беларуская замяля.

Размоўны, з іранічным значэннем дзеяслоўны фразеалагізм **узяць сябе ў чым-небудзь, павышаць свой узровень** (навуковы, культурны і інш.): «Працаўаць над сабой, сабраць у адну кропку усе сілы. Вырашаюцца пытанне аб тым, ці не надарма пражывы мае сяманіцаў гадоў» (Г. Сеўрук); «Можаце сказаць, калі вы сталі працаўаць над сабой? — Я і да гэтых пор не перастаю працаўаць над сабой» (H. Сяргуц).

Іван ЛЕПЕШАЙ.

Прэзентацыя “полацкага” нумара “ARCHE”

22 ліпеня ў 17.30 адбылася презентацыя чарговага — ужо трэцяга па ліку “полацкага” нумара часопіса “ARCHE-пачатак”. Нягледзячы на спякоту апошняга працоўнага дня тýдня, стомленасць і прадчуванне навальніцы, зала Полацкага цэнтра рамёстваў сабрала ў сабе калі пціцезяці аматараў гісторыі і проста зацікаўленых сваёй роднай зямлëй, яе багатай спадчынай.

Падчас сустэрэчы выступілі аўтары-ўкладальнікі нумара: Дзмітры Вінаходаў, Наталля Сяргеенка, Сяргей Таракаў, Андрэй Бухавецкі. Сціплі папрысунтнікі ў зале Пятро Васюченка.

Наваполацкай гарадской арганізацыі ТБМ, Цэнтру рамёстваў быў падараўнены нумары часопіса. **Зміцер Шчэрбік.**

Калі ты Беларус, то і Москва цябе не сапсце

Віктар ХРУЛЬ*:

“У Ліду я яшчэ вярнуся”

Прызнаюся, за гэтую артыкул узялася не адразу, бо ведала: менавіта яго прачытае наш зямляк, журналіст, які атрымлівае ўзнагароды за прафесійнасць на сусветным узроўні. Нядайна стала вядома: у намінацыі “За выдатныя поспехі ў журналісты” ён стаў лаўрэатам конкурсу, які праводзіць міжнародны саюз журналістаў-католікаў.

У майго суразмоўцы шмат клопатай і іншага кшталту: ужо 20 год ён выкладае ў адной з найбольш прэстыжных установаў Расійскай Федэрэцыі - Маскоўскім дзяржаўным універсітэцем імя М.В. Ламаносава.

Знаёмімся: наш зямляк - Віктар Хруль, кандыдат філалагічных навук, вядомы навуковец і публіцыст. Безуслякі сціпласці назначу, што першыя прафесійныя крокі зроблены ім у газете “Уперад” (цяпер - “Лідская газета”), з якой ён ніколі не перарываў связі. Дарэчы, гутарка, якую мы вялі з Віктарам, ішла на беларускай мове па яго прапанове.

- Я карыстаюся кожнай магчымасцю пагаварыць на матчынай мове, назначу мой суразмоўца. - У Москве такое здараеца вельмі рэдка, але і на радзіме, як мне здаецца, усё менш людзей гаворыць па-беларуску...

Памятаю, першае, што зрабіў амаль 30 год назад, як толькі прыехаў у Ліду праз два месяцы вучобы ў Москве, - выйшаў з цыгніка, аддаў клункі бацькам, якія мяне сустракалі на вакзале, а сам пайшоў на базар, каб паслухаваць нашу мову. Мне гэтага і цяпер не хапае...

Даўняе знаёмыства з Віктарам дазвяляе мне адмовіцца ад ветлівага, а ў дадзеным выпадку штурчнага звароту “Вы...”, таму дазвяляю сабе задаць пытанне:

- Я і цяпер не магу ўяўляць, чаму настая заканчэння школы ты падаўся ў Москву, хаця Мінск - вось ён, рукой падаць...

- Пачнём з таго, што журналістыка - гэта не тое, чым я марыў займацца ў жыцці. Больш за ўсё мне хацелаася займацца навукай. Калі я быў малым, у нас у хаце была адна кнішка на рускай мове “Хочу стаць топографам”. Я яго прачытаў раз восем, тапографам не стаў, але да навукі з таго часу цыянгне. Бадай, больш за ўсё ў жыцці люблю чытаць кнігі. Дарэчы, чытаць я пачаў у пяць год - сямнаццацігадовая суседка навучыла. І першае, што прачытаў, была газета “Уперад”. Маці дзівілася, прыйшоўшы з работы і ўбачыўшы, што сядзіць яс Віцька і чытае газету. А бацька, калі ўбачыў, што сын чытае, павёў мяне ў бібліятэку. А там запісаўся не хацелі, бо я яшчэ ў школу не хадзіў. І бацька, такі просты чалавек - сем класаў адукцыі - не збягтэжыўся, упёрся і кажа: “Праверце, ці ўмее ён чытаць. А капі ўмее - запісвайце!” І мяне запісалі.

* Хрулі - старадаўні лідскі шляхочы род гербу “Праудзіц”.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад 18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

скв, не здам - прыеду у Мінск. Мніе пашанцавала: я паступіў на факультэт журналістыкі Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта і скончыў яго праз пяць год, у 1986 годзе.

- У гэтому моманце не было жадання вярнуцца на радзіму?

- З бацькаўшчынай адносіны наконт працы і далейшага жыцця не складваліся. На 4-м курсе патрэбна было праходзіць практику у цэнтральных выданнях, пажадана там, куды пазней цябе возьмуць працаўца.

Я паслаў лісты ў “Знамя юности” і “Советскую Белоруссию”. Пісаў, што мясцовы, што добра вучуся, што маты пісаць на беларускай і расійскай мовах, што хачу працаўца на радзіме. Не памятаю, якое выданне даслала мне адказ. Сэнс быў такі: у нас у Беларусі ёсць свая навучальная ўстанова - БДУ, і навошта нам маскоўскія студэнты?

Тады я пачаў думачы, што рабіць далей, а тут маці і кажа: “Вільня ад Ліды яшчэ бліжэй, чым Мінск”. Гэта жбыў Савецкі Саюз, я ў Лідзе сеў у цыянгні і праз дзве гадзіны быў у Вільні. Там мяне ўзялі ў газету “Савецкая Літва”, у аддзеле навукі і навучальных установаў. Туды і накіравалі мяне працаўца пасля навучальнай установы. Пра трэх гады, праведзеныя ў Вільні, у мяне засталіся найлепшыя ўспаміны. Магчыма, я застаўся б там і надалей.

- А што перашкодзіла?

- Прыйшоў 1989 год, час нацыянальнага адраджэння. Кватэры ў мяне ў сталіцы Літвы не было, ды разлічваў на як малады спецыяліст я ўжо не мог. Тым больш, што шанцаў на развіццё рускамоўнай журналістыкі ў незалежнай Літве ўжо не было.

Я ўзгадаў, што яшчэ трэх гады назад мяне запрашалі ў аспірантуру, каб займацца навукай. Падумай сабе добра, памеркаваў і вярнуўся ў Москву.

Кандыдацкую дысертацыю напісаў на тэму “Анекдот як форма масавай камунікацыі”. Абарона прайшла вельмі добра, і пазней мяне запраслі працаўца на кафедры сацыялогіі журналістыкі.

Цяпер у маскоўскім універсітэце для 300 першакурснікаў я выкладаю предмет “Введение ў теорию журналістики” і яшчэ чытаю курс “Аналіз текстовага массового сознания”. Клічуці ў іншыя інстытуты чытаць курсы па тэорэтычнай журналістыцы, сацыялогії.

Паступаў бы ў Мінск, у БДУ, але экзамены ў маскоўскім універсітэце здавалі раней, і я вырашыў: паспрабую ў Ма-

скве, не здам - прыеду у Мінск. Мніе пашанцавала: я паступіў на факультэт журналістыкі, цяпер мо пятнаццаць, і навукоўца ў хапае.

Я вельмі ўдзячны сваёй Лідской сярэдняй школе №1 яшчэ і за тое, што вывучыў там англійскую мову. Без яе я не мог бы ані ўдзельнічаць у канферэнцыях, ані выкладаць за мяжой, ані друкаўца ў міжнародных навуковых часопісах,

Калегі па ўніверсітэту ўжо даўно да мяне чэпляцца: “Калі, нарэшце, ты кінеш гойсань па свеце і сядзеш за доктарскую?” Я шмат гадоў адказваў жартам: “Я і без доктарскай разумны, а іншыя краіны бачыць дыкіх людзей пазнаўцаў цікаві, чым выдумляць ней-кія новыя ззоры”.

Але ясно, думаючи пра жыццё, я зразумеў, што сапраўды хіба надышоў ужо час пісаць доктарскую дысертацыю. Зрабіў належныя прыгатаванні, а цяпер ужо нават пісаць пачаў. Спадзяюся, што з гэтага выйдзе нешта добрае.

- А што э журналістыкай?

- Хаця я ніколі і не маў руць быць журналістам, гэта практесія мяне не адпускае і, павінен дадаць, усё жыццё корміць. Но праракрміць сям'ю на навуковай працы вельмі цяжка.

У 90-х гадах я працаўаў у інфармацыйных агенцтвах, часопісах, а ў 1997 годзе па просьбе арцыбіскупа Тадэвуша Кандрусеўчы ўзначаліў каталіцкую газету “Свет Евангелля” і здзеяць год яе выдаваў. З арцыбіскупам было добра і лёгка працаўца, бо ён паважаў прафесіялізм і мне давяраў.

Вось, напрыклад, у нас была рубрыка, у якой друкаўся анекдоты і смешныя гісторыі пра католікаў, святароў, біскупаў і нават Папу Рымскага. Некаторыя ж ксяндзы лічылі, што гумару, як і крытычных артыкулаў, у каталіцкіх газетах не павінна быць. Але арцыбіскуп Кандрусеўч, які, дарэчы, сам разумеў і любіць гумар, заўсёды падтрымліваў добрыя ініцыятывы.

- Ведаю, што ты быў старшынём журнала “Міжнародны фестываль духоўных кінафільмаў і тэлепраграм “Magnifikat”, які праходзіць у Беларусі, у Глыбокім і Марыполя, дзе, дарэчы, з калегамі дэвадзілася бываць не раз.

- У бягучым годзе не змог пасехаць на “Magnifikat”, бо ў гэты час у Польшчы праходзіў круглы стол па этицы журнапісцікі.

Магу засведчыць, што такіх фестываляў на свеце трохі.

Магу засведчыць, што такіх фестываляў на свеце трохі.